

JAMHUURIYADDA SOMALILAND

GOLAHA WAKIILADA

**XEERKA ISTAATISTIKADA
(Statistics Law)**

(XEER LAMBAR 60/2013)

REPUBLIC OF

SOMALILAND

THE PRESIDENT

REF.....JSL/M/XERM/249-1794/062013

DATE.....16/06/13.....

XEER MADAXWEYNE Lr: 0312/062013

**Dhaqan-galka Xeerka Istaatistikada (Statistics Law)
Xeer Lr. 60/2013**

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Somaliland

- Markuu Arkay: Qodobka 90aad ee Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland;
- Markuu Arkay: Qodobka 75aad ee Dastuurka Jamhuuriyadda Somaliland;
- Markuu Arkay: Go'aanka Golaha Wakiillada JSL, go'aan Lr. GW/G/KF-21/593/2013 ee ku taariikhaysan 28/05/2013 ee ay ku ansixiyeen Xeerka Istaatistikada (Statistics Law) Xeer Lr. 60/2013.

Wuxuu Soo Saaray

Dhaqan-galka Xeerka Istaatistikada (Statistics Law) Xeer Lr. 60/2013 ee Jamhuuriyadda Somaliland.

Allaa Mahad Leh,

Axmed
Axmed Maxamed Silanyo
Madaxweynaha Jamhuuriyadda Somaliland

RL:30
RECEIVED
2/11/13
18/06/2013

Ref: CW/G/KF-21/593/2013

Date: 28/05/2013

Ujeedo- Go'aanka Ansixinta Xeerka Istaatiskada (Statistics Law) Xeer Lr.60/2013

GOLAHA WAKIILADA JSL

Markuu Arkey:

Qodobadda 53^{aad} iyo 11^{aad} ee Dastuurka Jamhuuriyada Soomaaliland.

Markuu Dersey:

Ahmiyada ay leedahay in tirakoob sugan (statistics) lagu sameeyo dhamaanba adeegyadda muhiimka ah ee bulshada Jamhuuriyada Somaliland.

Markuu Ku Qancey:

in baahi wayn loo qabo in lasameeyo xeer suga tirakoobka, isku dubaridda, kala-gura xogta tirakoobka cayiman ee dhamaanba adeegyadda muhiimka ah ee bulshada JSL.

Markuu Aqoonsadey:

Danta iyo maslaxada qaranka Jamhuuriyada Soomaaliland aya u leedahay in la helo xeer ururiya dhamaanba daraasadaha Istaatistikadda cayiman ee Qaranka Jamhuuriyadda Somaliland.

Markuu arkay:-

Go'aanka ansixinta **Xeer Lr. 60/2013** ee Golaha Wakiiladu u gudbiyeen Golaha Guurtida ee ku taariikheysan **21/01/2013**.

Markuu arkay:-

Go'aanka ansixinta Xeer Lr. 60/2013 ee Golaha Guurtida SL kuna taariikheysan **03/3 /2013**

Markuu Tixgaliyay:-

Nuxurka Wax ka-badalka iyo Kaabista Golaha Guurtidu ku soo sameeyeen kuna ansixiyeen Cod dhan **(37 cod)** todoba iyo sondon Cod oo gacan taaga **Xeerka istaatikada ee Xeer Lr. 60/2013. Taariikhduna ahayd 03/03/2013**

Website: www.somalilandhr.net

Markuu u Codeeyay:-

Golaha Wakiiladu **Xeerka** istaatikada **JSL** kal-fadhigii 21^{aad} fadhigiisii 11^{aad} ee 12/05/2013 oo ay goob joog ahaayeen (46) Mudane oo ka mid ah mudanayaasha Golaha Wakiilada.

WUXUU

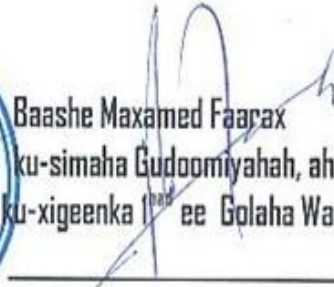
Cod aqlabiyadd ah oo sodon iyo sagaal (39 cod) mudane gacan tag ku Ansixiyay **Xeerka Istaatiskada Xeer Lr. 60/2013**, halka Cid Diideyna aanay jirin, lix (6) mudane ay ka aamuseen, Gudoomiyuhuna muu codayn sida caaddada ah.

ALLAA MAHAD LEH

C/risaaq Siciid Ayaanle
Xoghayaha Guud ee Golaha Wakiilada JSL

Baashe Maxamed Faarax
ku-simaha Gudoomiyahah, ahna Gudoomiye
ku-xigeenka 1^{aad} ee Golaha Wakiilada JSL

GOLAHA WAKIILADA:

Markuu Arkey: Qodobadda 53aad iyo qodobka 11^{aad} ee Dastuurka Jamhuuriyada Soomaaliland.

Markuu Arkey: Xeerka Istaatistikadda ee ay soo gudbiyeen Golaha Wasiirada JSL

Markuu Dersey: Ahmiyada ay leedahay in tirakoob sugan (statistics) lagu sameeyo dhamaanba adeegyadda muhiimka ah ee bulshada.

Markuu Tixgaliyey: Talooyinka daneeyayaasha uu khuseeyo xeerkani.

Markuu Ku Qancey: in loo baahan yahay xeer suga tirakooba, isku dubaridda, kala garu dhamaanba xogta tirakoobka cayiman ee dhamaanba adeegyadda muhiimka ah ee bulshada Jsl.

Markuu Aqoonsadey: Danta iyo maslaxada qaranka Jamhuuriyada Soomaaliland in ay lagama maarmaan tahey in la helo xeer ururiya dhamaanba daraasadaha Istaatistikadda Qaranka Jamhuuriyadda Somaliland.

Markuu arkay:- Go'aanka ansixinta Xeer Lr. 60/2013 ee Golaha Guurtida SL kuna taariikheysan **03/03/2013**

Markuu Tixgaliyay:- Nuxurka Wax ka-badalka iyo Kaabista Golaha Guurtidu ku soo sameeyeen kuna ansixiyeen Cod dhan **(37 cod)** todoba iyo sondon Cod oo gacan taaga **Xeerka istaatistikada ee Xeer Lr. 60/2013. Taariikhduna ahayd 03/03/2013**

Waxa Uu Soo Saarey:
Xeerka Istaatistikadda (Statistics Law)
Xeer Lr: 60/ 2013

CUTUBKA 1^{AAD}

HORDHAC

Qodobka 1^{aad}

Magaca Xeerka

Xeerkan waxaa lagu magacaabayaa '**Xeerka Istaatistikada' Jamhuuriyadda Somaliland (The Statistics Law of the Republic of Somaliland).**

Qodobka 2^{aad}

Erey-Bixin

Haddii aan nuxurka xeerkan si kale loogu xusin, ereyadan waxaa loo fadirayaa sidan:

"WAAX (*Department*): waxaa loola jeedaa Waaxda Istaatistikada ee Wasaaradda Qorshaynta iyo horumarka Qaranka;

"ISTAATISTIKADA CAYIMAN (*Designated Statistics*): waxaa loola jeedaaliistada Istaatistikada ku cad lifaaqa (B) ee la socda Xeerkan;

"QOF (*Person*): waxaa loola jeedaa shakhsiyadda qaanuuniga ah wuxu noqon karaa qofka Bani Adamka ah, shirkad, wasaarad, iskaashato, urur samafal, ama haykal kasta oo leh jiritaan, astaan iyo shakhsiyad qofnimo qaanuuneed oo Xeerarka dalku aqoonsan yahay,

"XEER NIDAAMIYE (*Regulation*): waxaa loola jeedaa waa xeer nidaamiyaha lagu soo saari doono si waafaqsan Xeerkan;

"WASIIR (*Minister*): waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Qorshaynta iyo Harumarka Qaranka;

AGAASIME (*Director*): waxaa loola jeedaa Agaasimaha Waaxda Istaatistikada ee Wasaarada Qorshaynta iyo Horumarka Qaranka.

GUDDIDA: Waxaa loola Jeeda Guddida La-talinta Statistikada

Qodobka 3^{aad}

Dabaqaadda

Xeerkan waxa lagu dabaqayaa Istaatistikada Cayiman oo keliya, Lagu dabaqi maayo Istaatistikada la xidhiidha Difaaca iyo arimaha nabad Sugidda.

CUTUBKA 2^{AAD}

WAAXDA ISTAATISTIKADA

Qodobka 4^{aad}

Qaab-dhismeedka

1. Waaxda Istaatistikada ee ka tirsan Wasaaradda Qorshaynta iyo Horumarka Qaranka ayaa wixii iminka ka dambeeya loo aqoonsanaan doona Waaxda Istaatistikada;
2. Waaxdan waxaa madax ka noqonaaya Agaasime, kaasoo leh sifooyinka ku qeexan Xeerka Shaqaalaha Dawladda, isla markaana u leh khibrad hawlaha Istaatistikada.

Qodobka 5^{aad}

Hawlaha Shaqo ee Waaxda

1. Iyadoo la tixraacayo Istaatistikada la cayimay, ayey Waaxdu:
 - b.** Ururinaysaa, isku dubaridaysaa, kalaguraysaa, bandhigaysaa, faafinaysaa ama daabacaysaa macluumaadka Istaatistikada;
 - t.** Abaabulaysaa, samaynaysaa Tirakoob iyo Sahamo kale keligeed ama iyada oo kaashanaysa wasaaradaha, maamulada gobolada iyo degmooyinka, iyo hay'adaha madaxa banaan;
 - j.** Samaynaysaa baadhitaan Istaatistika ah;
 - x.** Samaynaysaa erey-qeexid (definitions), hab kalagurid ama kala-saarid (classification) iyo hab raac (procedure) ay raacaan wasaaradaha, dawladda hoose, hay'adaha madaxa banaan iyo ciddii kale ee ku hawlan ururinta iyo kala gurka Istaatistikada.
 - Kh.** Kormeereysaa isla markaana ay isku duwaysaa hawlaha Istaatistikada ee ay sameeyaan dhamaan Wasaaradaha, maamulada dawaladaha hoose iyo hay'adaha madaxa banaan;
 - d.** Diyaarinaysaa dibna u eegeysaa qaababka Istaatistikada, qoraalada Su'aalo-sideyaasha iyo qoraalada (Documents) kasta oo laga leeyahay ujeedooyin Istaatistiko ah;
 - r.** Horumarinaysaa isla markaana taageeraysaa hawlaha Istaatistikada ee ay wadaan hay'adaha aan Dawliga ahayni si waafaqsan Shuruudaha ku xusan Xeerkan iyo xeer nidaamiyeyaasha kale.

Qodobka 6^{aad}
Awoodda iyo Waajibaadka Agaasimaha

1. Agaasimuhu wuxu kormeerayaa, isla markaana masuul ka yahay dhamaan hawlaha waaxda.
2. Agaasimuhu wuxuu kaloo yeeli karaa:
 - b) In uu u igmado ama u xilsaarto hawlqabad ku saabsan Istaatistikada cayiman saraakiil kale oo ka tirsan Waaxda;
 - t) In uu u gudbiyo Wasiirka soo jeedimo talo-bixineed oo ku saabsan magacaabis gudiyo la taliyaal iyo kuwo farsamo oo kala taliya Wasiirka caqabadaha guud iyo kuwa gaarka ahba ee la xidhiidha mawduuca istaatistikada;
 - j) Inuu awood u siiyo Sarkaal kasta oo ka tirsan Waaxda inuu galo saacadaha u dhexeeya Cadceed soo baxa iyo Cadceed dhaca goob kasta ama Gaadiid kasta isagoo fulinaaya ujeedooyinka la xidhiidha ururinta xogta Istaatistikada.
3. Waxaase Shardi ah haddii goobtu ay tahay guri la degenyahay isla markaana ay jirto diidmo gelitaan waa in sideed iyo afartan saacadood oo ogeynsiin ah la siiyo.
4. Isla markaa, haddii goobtu tahay guri ay degen yihiin dumar, waa in la siiyo fursad kasta oo ay meel isku qariyaan ama jidhkooda ku asturaan.

CUTUBKA 3^{AAD}
SIRTA

Qodobka 7^{aad}
Qarsoodiga Xogta

Dhamaan xogaha lagu helo iyada oo la raacaayo qodobada Xeerkan ama xeer-nidaamiyeyaasha la xidhiidha waa in loo tixgeliyaa sir qaran, waana inaan loo bandhigin cid kasta oo aan fasax u haysan, marka laga reebo arimaha waafaqsan ujeedooyinka Xeerkan ama amar maxkamadeed.

CUTUBKA 4^{AAD}
QODOBADA CIQAABTA

Qodobka 8^{aad}
Xog-bixinta aan banaanayn

1. Qof kasta oo:
 - b) Shaqaale ka ah Waaxda oo qof siiya xog qof kale ku saaban oo uu ku helay isaga oo gudanaaya shaqadiisa fasax sharciyana u haysan bixinteeda; ama

t) Haysta xog uu ogyahay in ay ku baxday sifo aan sharci ahayn qof kalena u sii gudbiyaa wuxuu mutaysanayaa dambi ciqaabeed, ciqaabtuna waxaynoqonaysaa ganaax dhan **Sl.sh 500,000 illaa Sl.sh 1,000,000 (Shan boqol oo kun ilaa Hal Milyan oo Shiling JSL)** ama xadhig aan ka badnayn lix bilood ama labaddaba.

Qodobka 9^{aad} **Dembiyo kale**

1. Qof kasta oo:

b) Diida inuu bixiyo jawaab ama si ula kac ah jawaab been ah ka bixiya su'aal la weydiiyo si loo helo xog loo baahan yahay iyadoo la dhaqan gelinaaayo Xeerkan

t) Si ula kac ah uga sameeya qoraal been ah xog looga baahan yahay sifo la xidhiidha Xeerkan ama xeer nidaamyadiisa;

j) Diida ama isaga oo aan haysan cudur-daar sharci ah ka hawl yaraysta ama u dhaqma si ku lid ah Xeerkan ama Xeer-nidaamyadiisa, wuxuu galayaa fal dembiyeed uu ku mutaysanaayo ganaax aan ka badnayn **Sh.300,000** ama xadhig aan ka badnayn sadex bilood ama labadaba.

2. Qofna laguma soo Oogi karo dembi ciqaabeed iyadoo loo cuskanaayo Xeerkan haddii aanay cabasho qoraal ihi ka soo bixin agaasimaha ama sarkaalka kale oo loo awood siiyey.

Qodobka 10^{aad} **Guddida La-talinta Istaatistikada**

1. Waxaa la samaynayaa Guddida La Talinta Istaatistikadda oo uu gudoomiye u yahay agaasimaha guud kana kooban xubnaha soo socda:

b) Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Qorshaynta iyo Horumarka Qaranka

t) Guddoomiyaha Banka Dhexe;

j) Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Maaliyadda;

x) Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Warfaafinta;

kh) Agaasimaha Waaxda Qorshaynta ee Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada;

d) Agaasimaha Waaxda Qorshaynta ee Wasaaradda Waxbarashada iyo tacliint sare;

r) Agaasimaha Waaxda Qorshaynta ee Wasaaradda Beeraha;

s) Agaasimaha Waaxda Qorshaynta ee Wasaaradda Kaluumaysiga iyo Khayraadka Badda;

sh) Agaasimaha Waaxda Qorshaynta ee Wasaaradda Ganacsigaiyo Dalxiiska;

dh) Agaasimaha Guud ee Hay'adda Shaqaalaha Dawladda;

c) Wakiil ka socda Jaamacadaha Dalka;

g) Agaasimaha Waaxda Istaatistikada ee Wasaaradda Qorshaynta iyo Horumarka Qaranka;

f) Wakiil ka socda Ururada Bulshada Rayidka ah.

Qodobka 11aad **Awoodaha Guddida**

Awoodaha Guddidu waa inay:

1. Dib u eegis ku samayso Xeerarka ay diyaariso Wasaaradu ee waafaqsan xeerkan ee u baahan ansixinta golaha wasiirada iyo baarlamanka.
2. Isku-dubarido deddaaladda loogu jiro ururinta iyo kala-gurka macluumaadka la xidhiidha istaatistikada.
3. Si gaar ah u gudato arrimaha soo socda:
 - b)** Ansixinta qorsheyaasha istaatistikada ee fog ee la xidhiidha arimaha dhaqaalaha iyo bulshada, qorsheyaasha sanadlaha ah ee ay diyaariyaan Wasaaradaha iyo xubnaha kale ee Dawladdu;
 - t)** Xidhiidhintu hawlaha istaatistikada ee ka socda Jamhuuriyadda Somaliland (JSL).
 - j)** Go'aaminta kala mudnaanta daraasadaha istaatistikada, sahaminta iyo tirakoobka dadka iyadoo la tixgelinaayo baahiyaha kala duwan iyo qorsheyaasha qofeed ee Dawladda;
 - x)** Isku jaangoynta aragtida iyo ereyada istaatistikada ee laga isticmaalo dalka Jamhuuriyadda Somaliland, iyo kormeerka dhaqangelinta soo jeedimaha caalamka ee la xidhiidha arimahaas.
 - Kh)** Qeexidda habraaca hawlgaladda istaatistikada iyo habka farsamo ee loo diyaariyo loona daabaco natiiyooyinka istaatistikada si kor loogu qaado tayada iyo dhakhso soo saarida istaatistikada rasmiga ah.
 - d)** Dib u eegista kharashyada ku baxa hawlgalada istaatistikada ee ay xubnaha dawladdu sameeyaan iyo talo u soo jeedinta cidda ay khusayso
 - r)** Dhiirigelinta cilmi baadhista iyo daraasadaha istaatistikada ee ku saabsan aagaga iyo heerarka kala duwan; Ka hawlgalka kor u qaadista, wacyigelinta istaatistikada si loo xaqiijiyo diyaarinta dad innagu filan oo aqoon u leh istaatistikada
 - s)** Ansixinta daabacaada natiiyooyinka rasmiga ah ee istaatistikada ee ku soo baxa qoraalada xilayaysan ama khaaska ah, marka laga reebo natiiyooyinka ay guddidu u aragto in ay yihiin sir.
4. Guddidu waxay talo ka raadin kartaa khabaro kala duwan taas ku xidhan hadba baahidooda iyo marba arinka ay gacanta ku hayaan.

CUTUBKA 5^{AAD}

QODOBADA UGU DAMBEEYA

Qodobka 12^{aad}

Awoodda wax-ka-bedelka liistada staatistikada cayiman

Wasiirku wuxuu digreeto uu ku daabaco Faafinta Rasmiga ah ee dawladda ka soo saari karaa wax ka bedelka Liistada cayiman (*Schedule*) ee Xeerkan ku lifaaqan si waafaqsan qodobka 3aad ee Xeerkan.

Qodobka 13^{aad}

Xeer-nidaamiye

Wasiirku wuxuu digreeto uu ku daabaco Faafinta Rasmiga ah ee dawladda ka soo saari karaa Xeer-Nidaamyo lagu dhaqangelinaayo Xeerkan.

Qodobka 14^{aad}

Tirtirid

Waxaa la tirtiray dhammaan Xeer kasta iyo qodob ama qodobo kasta oo ka soo horjeeda ama aan la socon Karin Xeerkan.

Qodobka 15^{aad}

Dhaqan-Galka

Xeerkani wuxuu dhaqan gelayaa marka golayaasha sharci-dejintu ansixiyaan madaxweynuhuna Saxeexo laguna soo saaro faafinta rasmiga ah.

Shaxda Lifaag 'B' **(Schedule A)**

Istatistikada Cayiman

1. Tirada dadka iyo guryaha(**population and Housing**)
2. Dhoofka – gelidiyo bixid(**Immigration and Emigration**).
3. Dhalashada, dhimashada, guurka iyo furniinka(**birth, death, marriages and Divorces**).
4. Cudurada faafa, tamar darrada iyo arimaha kale ee la xidhiidha caafimaadka,(**epidemiology, morbidity and related health statistics**)
5. Muruqmaalka,shaqaynta, shaqola'aanta, iyo arimaha kale ee xidhiida shaqada.(**manpower, employment, unemployment and other matters about labour**)
6. Xoolaha (**Livestock**).
7. Beeraha, oo ay ku jiraan kuwa khudrada, dhirta, caanaha iyo kalumaysigu (**agriculture, including horticulture, forestry, dairy and fishing**)
8. Waraabka, iyo soo saarka biyaha (**irrigation and Water Supply**).
9. Lahaanshaha dhulka iyo isticmaalkiisa (**land tenure and utilization**)
10. Macdan soo saarista, dhagax qodida (**mining and quarrying**).
11. Xogta saadaasha hawada (**Meteorological data**).
12. Wershadaha (**Manufacturing**).
13. Farshaxanka, iyo wax soo saarka farsamyaaqanada reer miyiga (**handicraft and rural industries**)
14. Dhismeyaasha iyo wixii la xidhiidha (**construction and allied activities**).
15. Shidaalka iyo korontada(**fuel and power**).
16. Gaadiidka (dulka, badda iyo hawada) iyo Isgaadhsiinta ((**Transport-land, air and sea,, and communication**)
17. Ganacsiga gudaha iyo ka dibadaba (**internal and external trade**).
18. Waxbarashada (**Education**).
19. Cisbitaaladda, kilinkyada, farmasiiyada iyo cusbitaalada dhimirka(**hospitals,dispensaries,clinics and mental institutions**).

20. Adeegyada bulshada, ganacsiga, madadaalada, ciyaaraha iyo adeegyada gaarka ah (**community, business, recreational, and Personal Services**).
21. Mushaharooyinka billaha, mushaharka yoomiyaha ah, gunada, fiiga, iyo lacag-biximaha kale ee lagu helo hawlqabad adeegyo (**salaries, wages, bonuses, fees, and other payments for services rendered**).
22. Dakhliga, Lacagaha la xoogsado, faa'iidada iyo dulsaarka (**income, earnings, profits and interests**).
23. Wax soo saarka, keydka, iibka, qaybinta iyo faah faahin ku saabsan adeegyada (**output, stocks, sales and deliveries and details relating to services rendered**).
24. Qaab dhismeedka maal gashiga (**Capital Formations**).
25. Baananka, caymiska iyo maaliyada (dawlad iyo gaar) (**Banking, insurance, finance (public and private)**).
26. Ascaarta, kirooyinka iyo qiimaha nolosha (**price, rents and cost of iiving**).
27. Kharashka ku baxa qofka iyo daboolka baahiyaha nololeed (**Personal expenditure and consumption**).
28. Caddaaladda, dembiyada, iyo jeelasha (**justice, crimes, and prisons**).

C/risaaq Siciid Ayaanle
Xoghayaha Guud ee Golaha Wakiilada JSL

Baashe Maxamed Faarax
ku-simaha Gudoomiyahah, ahna Gudoomiye
ku-xigeenka ee Golaha Wakiilada JSL

